

**PŘEDSTERILIZAČNÍ PŘÍPRAVA A STERILIZACE ZDRAVOTNICKÝCH PROSTŘEDKŮ
V PODMÍNKÁCH AMBULANCÍ A MALÝCH ZÁKROKOVÝCH SÁLŮ
DLE VYHLÁŠKY Č. 306/2012 SB. – ZÁKLADNÍ OSNOVA – STRANA 1**

Sterilizace, to je **vistex**

1. KONTAMINOVANÝ NÁSTROJ

Za kontaminovaný se považuje každý nástroj, při jehož použití došlo k porušení integrity kůže a sliznic nebo byla provedena komunikace s tělesnými dutinami

2. DEKONTAMINACE NÁSTROJE

Jednorázové nástroje není dovoleno resterilizovat. Nástroj určený k opakovanému používání vložte po použití do dekontaminační lázně. Dekontaminační roztok (včetně virucidního ! účinku) je nejlépe připravit ve speciální dekontaminační vaně. Doba, po kterou jsou nástroje ponořeny, se odvíjí od koncentrace prostředku a doporučení výrobce. Přípravuje se jednou za 8 nebo 12 hodin čerstvý a opatřuje se štítkem s uvedením data/hodiny přípravy a data/hodiny expirace. Dezinfekční přípravky je přitom nutno střídat

3. MECHANICKÁ OČISTA

Zvolte způsob mechanické očisty nástroje – ruční mytí, ultrazvuk nebo strojové mytí a to v souladu s návodem výrobce. Pokud nástroje myjete ručně, používejte k tomu odpovídající pomůcky a po ukončení očisty nástroje opláchněte vodou.

4. KONTROLA ÚČINNOSTI OČISTY

Během mycích procesů v mycích nebo čisticích přístrojích se vkládají kontrolní testy, které na testovací skvrně prokáží účinnost procesu

5. PROTEINOVÉ TESTY

Při ručním mytí je vhodné pro kontrolu výsledku použít proteinový test, před sterilizací je nutno ověřit, že zdravotnický prostředek je perfektně čistý a suchý. O provedených testech veďte řádnou dokumentaci

6. KONTROLA NÁSTROJŮ

Následuje kontrola nástrojů, zda nejsou poškozené, a jejich ošetření vhodným přípravkem pro zachování funkčnosti, například lubrikačními oleji

7. TYPY STERILIZACE

Sterilizace vlhkým teplem (sytá vodní pára) i horkovzdušná sterilizace mají každá své výhody. Pro zdravotnická zařízení s větší frekvencí sterilizačních cyklů je lépe volit parní sterilizátor s ohledem na účinnost procesu. **ZODPOVĚDNOST ZA VÝBĚR SPRÁVNÉ STERILIZAČNÍ TECHNIKY NESE POSKYTOVATEL ZDRAVOTNÍ PÉČE, NIKOLIV JEJÍ DODAVATEL**

8. POSTUP PŘI STERILIZACI - PARNÍ STERILIZÁTOR

Před zahájením sterilizace je nutné provést tyto úkony:

- a) Vakuový test (test těsnosti sterilizační komory)
- b) Bowie&Dickův test v ambulancích v intervalu 1x týdně, u chirurgických oborů vždy před zahájením sterilizace, tedy denně

O těchto úkonech se vede podrobná dokumentace, příkládá se výpis fyzikálních parametrů a výsledný BD test, který se zároveň v dokumentaci slovně vyhodnotí

9. STERILIZACE BEZ POUŽITÍ OBALŮ

Nástroje bez dutých součástí se mohou sterilizovat ve „flash“ režimu, tedy bez obalu. Použitelné jsou pak po dobu 8 hodin za předpokladu, že zůstanou po celou dobu včetně použití v prostorech se zvýšeným hygienickým režimem

10. OBALY STERILIZACE

Každý typ sterilizace vyžaduje použití specifického obalového materiálu, jež je na jednotlivých obalech uvedeno formou odpovídajícího procesového testu

Obaly pro parní sterilizaci jsou většinou papírové nebo kombinované papír/fólie, případně z netkané textilie nebo krepu

11. OBALY PRO PARNÍ STERILIZACI

a) Role papír/fólie – krátí se na potřebnou délku a uzavírají se svárem

b) Sáčky papír/fólie – uzavírají se svárem

c) Sáčky papír/fólie samolepicí – uzavírají se pomocí samolepicího přehybu

Pozor na dostatečnou vzdálenost od kraje, aby mohl být obal před vyjmutím nástroje asepticky otevřen. Upozornění: jiné uzavírání sterilizačních obalů není povoleno. Musí vzniknout účinná mikrobiální bariéra a musí být umožněno aseptické otevření obalu.

d) Archy krepového papíru nebo netkané textilie – balí se tzv. obálkovou metodou a fixují pomocí samolepicích pásek s indikátorem nebo bez indikátoru

12. OBALY PRO HORKOVZDUŠNOU STERILIZACI

Pro horkovzdušnou sterilizaci se používají speciální obaly z nylonu nebo polyamidu a uzavírají se svárem

13. ZNAČENÍ A EXPIRACE

Každý jednotkový obal musí být opatřen těmito údaji:

a) Datum sterilizace

b) Datum expirace

c) Jméno nebo kód zodpovědného pracovníka

Doba expirace se udává jednak podle použití obalů, jednak podle skladování.

Jeden obal – 6 dnů (sáček, arch netkané textilie, POZOR: 2 KREPOVÉ PAPÍRY)

Dva obaly (každý musí být uzavřen zvlášť, do obou zabaleno před sterilizací!) – 12 týdnů

Pokud následně zabalený nástroj vložíte do posterilizačního obalu (sáček, uzavíratelný plastový box, skříň), prodlužuje se doba expirace ze 6 dnů na 12 týdnů (ze 12 týdnů na 6 měsíců). Tento údaj musíte uvést na obalu.

UPOZORNĚNÍ: Nikdy nepište na papírovou část obalu! Jednotlivé balíky označujte formou etikety nalepené na fólii nebo netoxickými fixy na fólii

14. ČASY A TEPLoty – NEBALENÉ NÁSTROJE

Legislativa přesně stanovuje časy a teploty pro sterilizaci zdravotnických prostředků

PÁRA flash (nebalené nástroje): **134°C/4 min**

PÁRA (balené nástroje): **134°C/7**

HORKÝ VZDUCH: **160°C/60 min, 170°C/30 min, 180°C/20 min**

15. TESTY A INDIKÁTORY STERILIZACE

V každém sterilizačním cyklu musí být vložen chemický test sterilizace v množství odpovídajícím velikosti sterilizační komory; pokud není sterilizační komora větší, než 54 l, postačí jeden. Chemický test pro kontrolu sterilizace musí být typu 4 – 6 a parametry musí být v souladu se sterilizačním cyklem (flash pára 134°C/4 min, pro balené nástroje 7 min/134°C nebo 20 min/121°C, horkovzduch 160°C/60 min, 170°C/30 min, 180°C/20 min)

16. STERILIZACE DUTÝCH NÁSTROJŮ

Pokud výkony provádíte dutými nástroji, přizpůsobte tomu i mechanickou očistu a celou předsterilizační přípravu.

Sterilizaci dutých nástrojů nebo dutých součástí instrumentária můžete provádět pouze v parních sterilizátorech k tomu účelu určených a výrobcem doporučených (v případě malých parních sterilizátorů). Používá se dutinový (jinak řečeno zátěžový nebo také helix test) jak pro BD cyklus, tak i do vsázky.

U dutých nástrojů není dovoleno používat cyklus „flash“, tedy 134°C/4 min.

17. KONTROLA BIOLOGICKÝMI SYSTÉMY

Ke kontrole účinnosti sterilizačních přístrojů patří pravidelné testování biologickými systémy. Frekvence:

- a) U nových přístrojů, po opravách sterilizátorů
 - b) Při jakýchkoliv pochybnostech o sterilizační účinnosti přístroje
 - c) Po 200 sterilizačních cyklech, nejméně však jedenkrát za 6 měsíců
- O testování biologickými indikátory je třeba vést záznam v dokumentaci.

18. DOKUMENTACE

Každý sterilizační cyklus se musí sledovat na měřicích přístrojích a není tedy možné sterilizaci nástrojů spouštět bez přítomnosti personálu, Uchovávejte výpis fyzikálních parametrů a zaznamenejte všechny potřebné údaje:

- a) Záznam z tiskárny
- b) Parametry cyklu
- c) Datované písemné vyhodnocení chemického testu sterilizace
- d) Obsah vsázky
- e) Jméno zodpovědného pracovníka, podpis
- f) Vyhodnocení vsázkového chemického testu
- g) Stanovení expirace
- h) Kontrola neporušenosti obalu a zbarvení procesových testů

Dokumentace se musí uchovávat 5 let

19. SKLADOVÁNÍ VYSTERILIZOVANÉHO MATERIÁLU

Vysterilizovaný materiál skladujte způsobem zabraňujícím zvlhnutí, zaprášení, mechanickému poškození nebo nevhodnému použití.